

Sygn. akt I ACa 228/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Gminie (...), J. R., S. R., K. S., A. W. (1) i A. W. (2)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt I C 164/12

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i 3 w ten sposób, że nie obciąża powoda kosztami procesu;
- 2) oddala apelację w pozostałej części;
- 3) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 228/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo, zasądził od powoda J. S. na rzecz pozwanych J. R. i S. R. solidarnie kwotę 7 234 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, zasądził również od powoda na rzecz pozwanych K. S., A. W. (1) i A. W. (2) solidarnie kwotę 7251 zł, także tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie Sądu Okręgowego oparte zostało na następujących ustaleniach. Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie, w sprawie sygn. akt I C 338/08, oddalił powództwo J. S. o ustalenie i zapłatę przeciwko

J. R., S. R., A. W. (3), A. W. (2), K. S. oraz Gminie Miastu (...). Jednocześnie zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwoty po 7 217 zł dla każdego z pozwanych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W wyniku wniesionej przez J. S. apelacji, Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 r., sygn. akt I ACa 333/11, uchylił zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim odnosił się do żądania powoda uznania umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości i w tej części postępowanie umorzył, w pozostałym zaś zakresie oddalił apelację skarżącego, zasądzając jednocześnie od J. S. na rzecz pozwanych J. R., S. R., K. S. po 5 400 złotych oraz solidarnie na rzecz A. W. (2) i A. W. (1) 5400 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W dniu 26 kwietnia 2012 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, sygn. akt Km 417/12, prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. Z. R. z wniosku A. W. (1) i A. W. (2) w celu wyegzekwowania kosztów procesu w kwocie 12 617 zł. W dniu 27 kwietnia 2012 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, sygn. akt, Km 416/12 prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. Z. R. z wniosku K. S. w celu wyegzekwowania kosztów procesu w kwocie 12 617 zł.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że dochodzone pozwem roszczenie jest bezzasadne.

Sąd ten wskazał, że powództwo przeciwegzekucyjne musi opierać się na jednej z podstaw wymienionych w art. 840 kpc, co oznacza, że nie może ono prowadzić do ponownego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie było dopuszczalne, na skutek wytoczenia powództwa tego rodzaju, badanie merytorycznej zasadności prawomocnego orzeczenia, i to niezależnie, czy zgłoszone zostały zarzuty dotyczące prawa materialnego, czy też zarzuty odnoszące się do trybu procedowania.

Tymczasem w sprawie tej powód swoje żądanie opierał na fakcie ujawnienia nowych dowodów, które w jego ocenie czyniły wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie wydany w sprawie o sygn. akt I C 338/08 jak również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach wydany w sprawie o sygn. akt I ACa 333/11 błędnymi. Niewątpliwie więc powód dążył do udowodnienia merytorycznej nieprawidłowości wydanych orzeczeń, co w tym postępowaniu nie jest dopuszczalne. Powód jednocześnie nie wykazał żadnej z podstaw wskazanych w art. 840 kpc uzasadniających pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Wobec powyższego jego powództwo podlegało oddaleniu.

Podstawą uwzględnienia powództwa nie mógł być również przepis art. 5 kc. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem przepis ten nie może stanowić podstawy powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Wyrok został zaskarżony apelacją przez powoda w całości.

Skarżący zarzucił nieważność postępowania w wyniku pozbawienia go możliwości obrony swoich praw wskutek braku doręczenia, pomimo zgłoszonego wniosku, uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji

Powołując się na powyższe zarzuty wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Pozwani J. R. oraz S. R. wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od niego na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Skarżący w piśmie z dnia 9 czerwca 2014 r. wniósł o zawieszenie tego postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowań sądowych, których zgłoszone w rozpoznawanej sprawie powództwo dotyczy.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo uzasadniona.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że nie mógł zasługiwać na uwzględnione podniesiony w apelacji zarzut nieważności związany z brakiem możliwości obrony praw zaistniałej, w ocenie skarżącego, wskutek braku doręczenia mu wyroku Sądu pierwszej instancji z uzasadnieniem. Choć w istocie, doręczona powodowi w dniu 2 grudnia 2013 r. przesyłka zawierała jedynie wyrok bez uzasadnienia, umknęło jednak uwagi skarżącego, iż doręczenie to nie nastąpiło na skutek złożonego przezeń wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia, lecz z urzędu, na podstawie art. 343 kpc, i dotyczyło ono doręczenia wydanego w tej sprawie wobec pozwanej Gminy (...) wyroku zaocznego. Jak wynika z akt sprawy, odpis zaskarżonego orzeczenia wraz z pisemnym uzasadnieniem został powodowi następnie doręczony w dniu 7 stycznia 2014 r., wbrew zatem jego tezie Sąd Okręgowy nie dopuścił się w tym zakresie żadnych uchybień, a zwłaszcza mogących skutkować nieważnością postępowania.

Ponadto Sąd Apelacyjny uznał, iż nieuzasadniony był wniosek skarżącego o zawieszenie niniejszego postępowania z uwagi na okoliczność złożenia skargi o wznowienie postępowań o sygn. akt I ACa 333/11 zakończonej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach oraz o sygn. akt I C 338/08 zakończonej przed Sądem Okręgowym w Częstochowie, których zgłoszone w rozpoznawanej sprawie powództwo dotyczy. Nie można było bowiem podzielić argumentacji powoda, że merytoryczne rozstrzygnięcie tej sprawy zależy od wyniku postępowania zainicjowanego na skutek złożonej przez niego skargi o wznowienie. Wskazać w tym kontekście należy, iż gdyby w następstwie opisanej wyżej skargi doszło do uchylecia orzeczeń, mocą których zobowiązano skarżącego do zwrotu pozwanym przez niego osobom kosztów procesu, toczące się w tym zakresie postępowanie egzekucyjne zostało by umorzone przez właściwy organ egzekucyjny na mocy art. 825 punkt 2 kpc. W konsekwencji nie byłoby konieczności badania zasadności zgłoszonego w niniejszej sprawie powództwa, postępowanie to stałoby się więc bezprzedmiotowe i również podlegałoby umorzeniu (art. 355 kpc).

Przechodząc zaś do oceny zgłoszonego w pozwie żądania stwierdzić przyjdzie, że w pełni należy podzielić wyrażony przez Sąd pierwszej instancji pogląd, iż nie było jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia tego powództwa. Stosownie bowiem do art. 840 § 1 punkt 2 kpc powództwo opozycyjne winno opierać się na zdarzeniach zaistniałych po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek których zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, w sytuacji zaś gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo to oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Przykładowo do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zalicza się wykonanie zobowiązania, zrzeczenie się roszczenia przez wierzyciela, potrącenie, świadczenie w miejsce wypełnienia, odnowienie, zmianę wierzyciela, zmianę stosunków, z powodu których zobowiązanie albo obowiązek gaśnie lub ulega ograniczeniu, ziszczenie się warunku rozwiązującego, czy też dobrowolne zwolnienie dłużnika od długu. Podstawę tego powództwa nie mogą zatem stanowić zarzuty związane z ujawnieniem nowych faktów lub dowodów, czy też dotyczących naruszenia prawa procesowego. Tymczasem powód w niniejszej sprawie zgłosił tylko i wyłącznie tego rodzaju zarzuty, powołał się on bowiem na dowody, które nie mogły być wcześniej przezeń zawnioskowane między innymi w postaci pisma (...) z dnia 23 października 2003 r., treści uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 20 czerwca 2013 r., sygn. akt II Kp 213/13, wskazał także na fakt podjęcia postępowania przygotowawczego na mocy postanowienia Prokuratora Prokuratury-Rejonowej C. w C. z dnia 25 września 2013 r., jak również starał się wykazać, iż w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym, w którym wydano wyrok kwestionowany przez niego w niniejszej sprawie wyrok, bezzasadnie, wskutek popełnionych uchybień proceduralnych, oddalono jego wniosek o wyłączenie sędziego. Słusznie zatem uznał Sąd Okręgowy, że nie było podstaw do uwzględnienia objętego pozwym żądania z uwagi na brak wykazania podstaw z art. 840 kpc, podnoszone zaś w tym postępowaniu zarzuty związane w istocie z merytorycznym podważaniem prawomocnego orzeczenia winny być przedmiotem innych przysługujących powodowi środków prawnych.

Z powołanych względów apelacja, w części kwestionującej rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji o dochodzonym pozwym roszczeniu podlegała oddaleniu na mocy art. 385 kpc.

Nie oznacza to jednak, że złożona apelacja ta była całkowicie nie uzasadniona, zaskarżone orzeczenie podlegało bowiem zmianie w zakresie zasądzonych od powoda kosztów procesu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie tej zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 kpc, powoda należało zatem nie obciążać tymi kosztami. O zasadności tego poglądu świadczy w pierwszej kolejności wysoce niekorzystna sytuacja materialna powoda. Wskazuje na to fakt, że w toku sprawy uzyskał on zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Ponadto, jak zeznał na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym jego obecny stały dochód, otrzymywany z tytułu świadczeń rentowych, jest nieznaczny i wynosi około 500 zł miesięcznie. Jest w stanie zaspokoić swoje niezbędne potrzeby, albowiem uzyskuje dodatkowe środki pracując dorywczo jako instruktor żeglarstwa (20:40 nagrania z dnia 24 czerwca 2014 r.).

Za zastosowaniem powołanego przepisu przemawia również to, że powód w niniejszej sprawie kwestionował w istocie zasadność wyroków wydanych przez Sąd Okręgowy, sygn. akt I C 338/08, oraz Sąd Apelacyjny, sygn. akt I ACa 333/11, działając zaś bez fachowego pełnomocnika nie sprostał obowiązkowi wyboru środka prawnego odpowiadającego przytoczonej przezeń podstawie faktycznej żądania, co skutkowało oddaleniem jego powództwa bez konieczności przeprowadzenia szczegółowego postępowania dowodowego, czy też bez potrzeby dokonania wnikliwej analizy prawnej.

Brak profesjonalnego zastępcy procesowego doprowadził również do tego, że powód wskutek niezajomości przepisów proceduralnych w sposób błędny oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 702 000 zł, która związana jest z podstawą żądań sformułowanych w opisanych wyżej, zakończonych już prawomocnymi wyrokami postępowaniami. Tymczasem przedmiotem niniejszej sprawy było pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych, mocą których zasądzono od powoda na rzecz pozwanych przez niego osób koszty procesu. Jak wynika ze złożonych przez powoda wraz z pozwem dokumentów w oparciu o te tytuły prowadzona jest egzekucja w kwocie 25 234 zł, taką też kwotę powód winien był wskazać jako wartość przedmiotu sporu. Skoro zaś Sąd Okręgowy nie sprawdził tej wartości, a strona pozwana po doręczeniu odpisu pozwu również nie domagała się dokonania tego rodzaju korekty, wartość ta wiązała Sąd Okręgowy na dalszym etapie postępowania. Doprowadziło to do sytuacji, w której powód, na skutek własnego błędnego działania, został obciążony kosztami zastępstwa procesowego w kwocie odpowiadającej trzykrotności stawki, która należała by się stronie pozwanej, gdyby tylko powód opisaną wyżej wartość oznaczył prawidłowo.

Wreszcie za tym, że w sprawie tej zaistniał wspomniany szczególny przypadek przemawia fakt pozostawiania przez powoda w silnym subiektywnym przekonaniu o zasadności dochodzonego żądania, jak również znikomy nakład pracy pełnomocników reprezentujących stronę przeciwną, których udział w sprawie przed Sądem pierwszej instancji ograniczył się w rzeczywistości do uczestnictwa w jednej rozprawie oraz złożenia jednego, nieskomplikowanego, o nieznacznej ilości treści pisma procesowego.

Z powołanych względów zaskarżony wyrok w części zasądzającej od powoda na rzecz pozwanych koszty procesu (punkt 2. i 3.) podlegał zmianie w sposób wyżej opisany.

Z tożsamyh powodów uznał Sąd Apelacyjny, że powoda należy nie obciążać kosztami postępowania apelacyjnego, o czym orzeczono na mocy art. 102 kpc.